

κόντων, ἂν μὴ τὸ πρῶτον, πρὸς τε τὴν γλῶσσαν ἡμῶν καὶ πρὸς τὴν ἐπιστήμην καθόλου, καὶ νὰ ἐκτελέσῃ. Καυχώμεθα ὅτι εἴμεθα «οἱ ἄμεσοι κληρονόμοι καὶ οἱ κυριώτεροι θεματοφύλακες τῆς πνευματικῆς κληρονομίας» τοῦ Βυζαντίου, ἤτοι τοῦ σφζομένου τότε ἀκόμη Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ· πολὺ καλὰ, ἀλλ' ὡς γνωστόν, ἡ εὐγένεια ἐπιβάλλει ὑποχρεώσεις:

Πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ φανῇ ἀναξία τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῆς τούτων.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. — Ἡ πρώτη παγκόσμιος διάσκεψις τοῦ ἀφοπλισμοῦ, ὑπὸ Ἑλ. Μαζαράκη.

Τὸν προσεχῆ Φεβρουάριον θὰ συνέλθῃ ἐν Γενεύῃ ἡ πρώτη παγκόσμιος διάσκεψις τοῦ ἀφοπλισμοῦ.

Ἐθεώρησα ἐπικαιρον νὰ παρουσιάσω ὑμῖν ἐν συνόψει τὰς μέχρι τοῦδε ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἰδίᾳ μετὰ τὸν μέγαν πόλεμον, γενομένας ἐργασίας, κυρίως δὲ τὰς διαφορὰς ἀντιλήψεων μεταξὺ τῶν διαφόρων Κρατῶν, οἷαι ἐξεδηλώθησαν μέχρι τοῦδε καὶ θὰ ἐκδηλωθοῦν ἀσφαλῶς ἐν τῇ προσεχεῖ διασκέψει, τὰς προταθείσας λύσεις μετὰ τὰς πιθανότητας ἀποδοχῆς αὐτῶν.

Εἶναι δυσχερὲς καὶ ἐπικίνδυνον νὰ ἐπιχειρήσῃ τις πρόβλεψιν ἐπὶ τοιούτων καθαρῶς πολιτικῶν ζητημάτων, ὅπου ἡ ἀγνή ἰδεολογία περισφίγγεται μέσα εἰς τὸν κλοιὸν συμφερόντων, παραδόσεων, ἐλπίδων, φόβων. Ἄλλὰ νομίζω συμφέρον νὰ γνωρίζουν ἀκριβῶς αἱ ἰθύνουσαι τοῦλάχιστον τάξεις ποῖα τὰ ὑπὸ συζήτησιν θέματα, ποῖαι δυσχέρειαι, ποῖαι αἱ θυσίαι τοῦ ἀπὸ ἕκαστον Κράτους θὰ ἀπαιτηθοῦν, ποῖα τὰ ἀντίθετα ρεύματα καὶ κατὰ πόσον τέλος μία λύσις εὐνοϊκὴ πρὸς τινὰ τῶν Κρατῶν δύναται νὰ εἶναι ἐπικίνδυνος εἰς ἄλλα.

Δύο εἶναι αἱ ἀφετηρίαι τῆς ἐπὶ τοῦ ἀφοπλισμοῦ κινήσεως τῆς ἀρξαμένης εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὸν μέγαν πόλεμον καὶ τὴν ἴδρυσιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν.

Ἡ μία εἶναι τὸ ἄρθρον 8 τοῦ ἰδρυτικοῦ Συμφώνου τῆς Κοινωνίας «Τὰ μέλη τῆς Κοινωνίας ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ διατήρησις τῆς εἰρήνης ἐπιβάλλει τὴν μείωσιν τῶν ἐξοπλισμῶν ἐκάστου Ἐθνους μέχρι τοῦ ἐλαχίστου ὁρίου τοῦ συμβιβασμένου πρὸς τὴν ἀσφάλειαν αὐτοῦ καὶ πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τὰς ἐπιβαλλομένας ὑπὸ κοινῆς τυχόν ἐνεργείας».

«Τὸ Συμβούλιον λαμβάνον ὑπ' ὄψει τὴν γεωγραφικὴν θέσιν καὶ τὰς εἰδικὰς ἐκάστου Κράτους συνθήκας προετοιμάζει τὰ σχέδια τῆς μειώσεως ταύτης, ἵνα τὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἀπόφασιν τῶν διαφόρων Κρατῶν».

«Τὰ σχέδια ταῦτα ἐπιβεβαιάζονται καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἀναθεωροῦνται μετὰ δέκα τοῦλάχιστον ἔτη».

«Ἄμα γίνουσι δεκτὰ ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων τὰ ὅρια τῶν ἐξοπλισμῶν, δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπερβληθοῦν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Συμβουλίου».

«Τὰ μέλη τῆς Κοινωνίας θεωροῦντα ὅτι ἡ ἰδιωτικὴ βιομηχανία πυρομαχικῶν καὶ πολεμικοῦ ὕλικου προκαλεῖ σοβαρὰς ἀντιρροήσεις ἐπιφορτίζουσα τὸ Συμβούλιον νὰ μελετήσῃ μέτρα κατὰλληλα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν τοιούτων ἀτόπων, λαμβάνον ὑπ' ὄψει τὰς ἀνάγκας τῶν μελῶν τῆς Κοινωνίας Κρατῶν τῶν μὴ δυναμένων νὰ κατασκευάσουσιν τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῶν πολεμικὸν ὕλικόν καὶ πυρομαχικά».

«Τὰ μέλη τῆς Κοινωνίας ἀναλαμβάνουσι τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀνταλλάσσουσιν ἐν εἰλικρινεῖᾳ πλήρεις πληροφορίας σχετικὰς πρὸς τὴν κλίμακα τῶν ἐξοπλισμῶν των, πρὸς τὰ στρατιωτικά, ναυτικά καὶ ἀεροπορικά των προγράμματα καὶ πρὸς τὰς ἐπιδεκτικὰς πρὸς χρησιμοποίησιν πολεμικὰς βιομηχανίας των».

Ἡ δ' ἄλλη εἶναι τὸ προοίμιον τῶν περὶ ἀφοπλισμοῦ τῆς Γερμανίας διατάξεων (Μέρος Υ) τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν.

«Πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ προπαρασκευὴ γενικοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν ὅλων τῶν Κρατῶν ἡ Γερμανία ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συμμορφωθῇ ἐπακριβῶς πρὸς τὰς κάτωθι στρατιωτικάς, ναυτικάς καὶ ἀεροπορικάς διατάξεις».

Αὕτη προφανῶς ἀποτελεῖ ἡθικὴν ὑποχρέωσιν τῶν νικητῶν νὰ ἀκολουθήσουσιν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἀφοπλισμοῦ τοὺς ἠττημένους, παρέχει δ' ἐκάστοτε ἀφορμὴν εἰς τοὺς τελευταίους νὰ ὑπομιμηθῶσιν εἰς τοὺς νικητὰς τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ἀφοπλισμοῦ ἐπιτροπὴ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἐπελήφθη τῆς μελέτης τοῦ ζητήματος καὶ εὐθύς ἀμέσως εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς διεφάνησαν αἱ ριζικαὶ διαφοραὶ ἀντιλήψεως μεταξὺ τῶν θεωρητικῶς ἐξ ἴσου ποθοῦντων τὸν ἀφοπλισμὸν Κρατῶν.

Πρώτη κατηγορία ὑπῆρξε τῶν Κρατῶν ἐκείνων, ἅτινα παρέμειναν οὐδέτερα κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, τὰ ὅποια οὔτε ἔχουσιν ἐδαφικὰς ἐπὶ τῶν γειτόνων ἀξιώσεις οὔτε φοβοῦνται τοὺς γείτονας τούτους, κράτη τὰ ὅποια καὶ ἄνευ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἢ κοινῆς περὶ ἀφοπλισμοῦ ἀποφάσεως ἦσαν διατεθειμένα νὰ προβοῦν τινὰ δέ, ὡς ἡ Δανία, καὶ προέβησαν ἐξ ἰδίων εἰς μερικὸν ἢ ὀλικὸν ἀφοπλισμὸν. Τοιαῦτα Κράτη εἶναι τὰ τρία Σκανδιναυικὰ καὶ ἡ Ὁλλανδία. Εἶναι φυσικὸν ὅτι τὰ Κράτη ταῦτα εἶναι ὑπέρμαχα τοῦ ἀφοπλισμοῦ, ἄνευ οὐδεμιᾶς προηγουμένης ἐγγυήσεως ἢ ἀσφαλείας.

Δευτέρα κατηγορία ἦτο ἡ τῶν ἠττημένων Κρατῶν εἰς ἃ διὰ τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης ἐπεβλήθη περιορισμὸς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων ἢτοι μερικὸς ἀφοπλισμὸς. Τὰ Κράτη ταῦτα — Γερμανία, Αὐστρία, Οὐγγαρία, Βουλγαρία — εἶναι φυσικόν, στηριζόμενα, ὡς ἤδη εἶπομεν, καὶ ἐπὶ τοῦ προοιμίου τῆς συνθήκης εἰρήνης μετὰ τῆς Γερμανίας, νὰ ζητοῦν ἢ νὰ ἀποκτήσουσιν ἐλευθερίαν ἐνεργείας ἐξισούμενα πρὸς τὰ ἄλλα Κράτη ἢ νὰ ἀκολουθήσουσιν οἱ νικηταί, ὡς ἀνέλαβον ὑποχρέωσιν, τοὺς ἠττημένους εἰς τὸν ἀφοπλισμὸν.

Τρίτη κατηγορία μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Γαλλίαν ἦσαν τὰ Κράτη ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἰσχυρίζονται ὅτι δὲν δύνανται νὰ στερηθῶσιν τῶν μέσων τῆς ἀμύνης των καὶ νὰ ἐκτε-

θοῦν νὰ πάθουν πάλιν ὅ,τι ἤδη ἔπαθον, δηλ. νὰ ἴδουν τὸ ἔδαφός των ἀντικείμενον ἐπιδρομῆς τοῦ γείτονος· ὅμως δέχονται νὰ ἐλαττώσουν τὰς δυνάμεις των, ἐφ' ὅσον τὰ λοιπὰ Κράτη παρέχουν εἰς αὐτὰ ἐγγυήσεις ὅτι θὰ τὰ βοηθήσουν ταχέως καὶ δραστηκῶς ἅμα ὑποστοῦν τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ γείτονος, κηρύσσοντα ὅλα τὸν ἐπιδρομέα τοῦτον ὡς ἐχθρὸν καὶ πιέζοντα αὐτὸν οἰκονομικῶς καὶ στρατιωτικῶς.

Τετάρτη κατηγορία ἦτο ἡ τῶν δεχομένων βαθμιαῖον ἀφοπλισμὸν διὰ τῆς ἐλαττώσεως κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐν εἰρήνῃ δυνάμεων εἴτε τῶν ἐτησίων προϋπολογισμῶν ἔστω καὶ ἄνευ προηγουμένης ἐξασφαλίσεως τῆς ἀμοιβαίας συνδρομῆς· καὶ εἰς τὴν λύσιν ταύτην ἠγγεῖτο ἡ Ἀγγλία.

Τέλος πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ τὰ μὴ μετέχοντα τῆς Κοινωνίας Ἑθνη καὶ δὴ ἡ Ρωσσία, ἡ ὁποία εἶναι σήμερον ἀναμφισβητήτως ἡ πρώτη στρατιωτικὴ δύναμις τοῦ κόσμου· οἰαδήποτε πρότασις αὐτῆς ἀφορῶσα τὸν γενικὸν ἀφοπλισμὸν εἶναι φυσικὸν ὅτι ἀντικρύζεται μὲ ἄκραν ἐπιφύλαξιν ἀπὸ τὰ ἀστικά κράτη, δικαίως φοβούμενα τὴν διὰ τοῦ ἐρυθροῦ στρατοῦ ἐπιζητουμένην ἐπέκτασιν τοῦ μπολσεβικικοῦ καθεστῶτος.

Ἐν μέσῳ ὅλων αὐτῶν τῶν δυσκόλως συμβιβασζομένων ἀντιλήψεων ἐπελαγοδρόμησε τὸ ζήτημα τοῦ ἀφοπλισμοῦ ἐπὶ δεκαετίαν σχεδόν. Ὡς μᾶλλον δυνατὴ ἐφάνη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἡ ἐπίτευξις συνθήκης ἀμοιβαίας συνδρομῆς πρὸς τὸ ὑφιστάμενον ἄδικον ἐπίθεσιν Κράτος. Συνέπεια δὲ ταύτης θὰ ἦτο ὁ περιορισμὸς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκ πρώτης ὄψεως ἱκανοποιητικὴ αὕτη λύσις ἐν τῇ πράξει παρεῖχεν ἀμφίβολον ἀσφάλειαν· ὄντως τὰ χρονικὰ διαστήματα τὰ ὁποῖα μοιραίως θὰ ἀπῆτοῦντο διὰ νὰ τεθῆ εἰς κίνησιν ὁ μηχανισμὸς τῆς Κοινωνίας· εἰδοποιήσεις ἐκ μέρους τοῦ ὑποστάντος τὴν ἐπίθεσιν Κράτους, σύγκλησις τοῦ Συμβουλίου, συζήτησις καὶ ἀπόφασις, κοινοποιήσεις αὐτῆς πρὸς ἐκτέλεσιν εἰς τὰ μέλη τῆς Κοινωνίας Κράτη, ἀπόφασις τούτων καὶ ἐκτέλεσις, θὰ ἀπερρόφουν μακρὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ ἐπιτιθέμενος θὰ ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ὑποστάντος τὴν ἐπίθεσιν, τοῦ μὴ ἐξασφαλίσαντος τὴν ἄμυνάν του διὰ τῶν ἰδίων μέσων ἀλλ' ἐμπιστευθέντος εἰς τὴν συνδρομὴν τῆς Κοινωνίας Κράτους καὶ νὰ προξενήσῃ ἀνυπολογίστους εἰς τοῦτο καὶ ἀνεπανορθώτους ἴσως ζημίας πρὶν ἢ ἐκδηλωθῆ ἡ ἐπέμβασις τῆς Κοινωνίας.

Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἐπικίνδυνον θὰ ἦτο νὰ χρονίσῃ ἢ καὶ νὰ ματαιωθῆ ἡ ἐπέμβασις αὕτη, ἐὰν εἴτε ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Κοινωνίας εἴτε μεταξὺ τῶν Μεγάλων Ἰδιῶν Δυνάμεων ὑπῆρχεν ἐν ἡ περισσότερα Κράτη συμπαθῶς διακείμενα πρὸς τὸν ἐπιδρομέα καὶ παρεμβάλλοντα προσκόμματα ἢ καὶ ματαιοῦντα τὴν παρέμβασιν. Τότε πλέον τὸ ὑποστὰν τὴν ἐπιδρομὴν Κράτος θὰ ἀφίνετο εἰς τὴν τύχην του.

Αἱ δυσχέρειαί ἴσως αὐταὶ ἔκκαμαν νὰ μεταστραφῆ ὁ προσανατολισμὸς τῶν ἐργασιῶν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν πρὸς νέαν κατεύθυνσιν τῆς ἐπιτεύξεως δηλ. περιορισμοῦ

τῆς αὐξήσεως ἢ καὶ μερικῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐξοπλισμῶν ἄνευ προηγουμένης συμβάσεως περὶ ἀμοιβαίας συνδρομῆς.

Ἀπὸ τοῦ 1926 ἡ προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἀφοπλισμοῦ εἰργάσθη πρὸς καταρτισμὸν σχεδίου συμβάσεως περὶ ἀφοπλισμοῦ. Τοῦτο ἐπερατώθη τὸ 1930.

Ἀλλὰ κυρίως εἰπεῖν δὲν ἀποτελεῖ παρὰ τὸ πλαίσιον τῆς συμβάσεως, τὸ ὅποιον πρόκειται νὰ συμπληρώσῃ ἢ προσεχῆς διάσκεψις· οἱ ἀριθμοί, τὰ ὄρια τῶν ἀριθμητικῶν δυνάμεων, τοῦ ὕλικου, τῶν διατιθεμένων διὰ στρατιωτικῆς ἀνάγκης πιστώσεων εἶναι λευκὰ ἐν τῷ σχεδίῳ συμβάσεως.

Ἐπὶ πλεόν αἱ περισσότεραι, αἱ κύριαι διατάξεις αἱ περιλαμβανόμεναι εἰς τὸ σχέδιον τοῦτο συμβάσεως, ἐλήφθησαν μὲ σχετικὴν πλειονοψηφίαν, εἶναι δὲ δεδηλωμένη ἢ ἀντίθεσις ἢ ριζικὴ πολλῶν ἐκ τῶν συμμετασχόντων Κρατῶν εἰς πολλὰς τῶν διατάξεων τούτων· αἱ διαφοραὶ αὗται πρέπει νὰ ἀρθοῦν ἐν τῇ προσεχεῖ διασκέψει.

Αἱ κυριώτεραι ἰδέαι αἱ περιλαμβανόμεναι ἐν τῷ σχεδίῳ συμβάσεως εἶναι :

α. Ὁ περιορισμὸς καὶ εἰ δυνατόν ἡ ἐλάττωσις τῶν κατὰ ξηράν, θάλασσαν καὶ ἀέρα ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικῶν δυνάμεων καὶ τῆς διαρκείας τῆς θητείας.

Ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐν ἐφεδρείᾳ δυνάμεις. Ἡ Γερμανία καὶ Ρωσσία διετύπωσαν ῥητὴν ἐπιφύλαξιν ἐπὶ τῆς ἐξαιρέσεως ταύτης, διαμαρτυρόμεναι κατὰ ταύτης καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

β. Ὁ περιορισμὸς καὶ εἰ δυνατόν ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἐν χρήσει στρατιωτικοῦ ὕλικου, ἀμέσως μὲν διὰ τὸ ναυτικὸν (ἐπὶ τῇ βάσει τῆς συμβάσεως τοῦ Λονδίνου) καὶ τὴν ἀεροπορίαν (διὰ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς συνολικῆς κινητηρίου δυνάμεως τῶν ἀεροπλάνων), ἐμμέσως δὲ μόνον (διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν σχετικῶν πιστώσεων τοῦ προϋπολογισμοῦ) διὰ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς.

Ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸ μὴ ἐν χρήσει ἀλλὰ ἐναποθηκευμένον ὕλικόν. Ἡ ἐξαιρέσις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ κατὰ πλειοψηφίαν, παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην πολλῶν Κρατῶν καὶ δὴ τῆς Γερμανίας, ἣτις διεμαρτυρήθη ἐντόνως καὶ διετύπωσε ῥητὴν ἐπιφύλαξιν.

γ. Περιορισμὸς καὶ εἰ δυνατόν ἐλάττωσις τῶν ἐν γένει στρατιωτικῶν δαπανῶν ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν καὶ ἐνδεχομένως ἐν ἐκάστη τῶν τριῶν κατηγοριῶν τῶν ἐξοπλισμῶν (ξηρᾶς, θαλάσσης, ἀέρος).

δ. Εὐρεία δημοσιότης καὶ ἀνταλλαγὴ πληροφοριῶν ἐπὶ παντός στοιχείου τῶν ἐξοπλισμῶν διὰ μέσου τῆς Γενικῆς Γραμματείας τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

ε. Ἀπαγόρευσις τοῦ χημικοῦ καὶ βακτηριολογικοῦ πολέμου.

ς. Σύστασις διαρκοῦς Ἐπιτροπῆς πρὸς παρακολούθησιν τῆς πιστῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀναληφθησομένων ὑποχρεώσεων.

ζ. Παράλληλος τήρησις ἐν ἰσχύϊ τῶν ἤδη ὑφισταμένων διεθνῶν ὑποχρεώσεων περὶ περιορισμοῦ καὶ ἐλαττώσεως τῶν ἐξοπλισμῶν (σχετικαὶ διατάξεις τῶν συνθηκῶν εἰρήνης, συμβάσεις Βασιγκτῶνος καὶ Λονδίνου).

η. Ἀπεριόριστος διάρκεια τῆς συμβάσεως μέχρι τροποποιήσεως, ἀναθεωρήσεως ἢ καταργελίας αὐτῆς, ταύτης οὔσης δυνατῆς μετὰ παρέλευσιν ὀρισμένου χρονικοῦ διαστήματος.

Ἐκ τῶν μνησθεισῶν διαφοριῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπαναληφθοῦν ἀσφαλῶς ἐν τῇ μελλούσῃ διασκέψει, φαίνεται πόσον δυσχερὲς θὰ εἶναι τὸ ἔργον αὐτῆς.

Ἡ πρώτη δυσχέρεια θὰ εἶναι νὰ ὀρισθῇ δι' ἕκαστον Κράτος, τῇ συναίνεσει του καὶ τῇ ὁμοφώνῳ τῶν λοιπῶν ἀποφάσει, ἀριθμὸς δυνάμεων ἐπαρκῆς διὰ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ ἀσφάλειαν, καὶ ἀνταποκρινόμενος εἰς τὴν γεωγραφικὴν θέσιν καὶ τὰς εἰδικὰς συνθήκας τοῦ Κράτους τούτου ὡς καὶ αὐτὸ τὸ σύμφωνον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν ἀναγνωρίζει.

Δὲν ὑπάρχει συνεπῶς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μέτρον διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν δυνάμεων ὅλων τῶν Κρατῶν· ἕκαστον τῶν Κρατῶν θὰ θεωρῆ πιθανῶς δι' ἑαυτὸ ἐπαρκεῖς δυνάμεις, τὰς ὁποίας τὰ λοιπὰ Κράτη θὰ θεωροῦν ὑπερβολικὰς.

Ἀνεξαρτήτως τούτου τὰ κύρια σημεῖα, ἐφ' ὧν ὑφίσταται μέχρι τοῦδε ῥιζικὴ διαφωνία καὶ ἐφ' ὧν πιθανώτατα θὰ διεξαχθῇ εὐρεῖα ἐν τῇ Διασκέψει συζήτησις, εἶναι:

- α. Τὸ ζήτημα τοῦ περιορισμοῦ τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν.
- β. Τὸ ζήτημα τῶν ἐφεδρειῶν.
- γ. Τὸ ζήτημα τοῦ ἀμέσου περιορισμοῦ τοῦ ὑλικοῦ τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ.
- δ. Τὸ ζήτημα τῆς διατηρήσεως ἐν ἰσχύϊ τῶν σχετικῶν διατάξεων τῶν συνθηκῶν εἰρήνης.

Καὶ τὸ μὲν α'. ζήτημα εἶναι μᾶλλον τυπικόν, συνταγματικόν. Ἐνια τῶν Κρατῶν, ὡς αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, λόγῳ τῶν συνταγματικῶν αὐτῶν ἐθίμων εὐρίσκονται ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ νὰ δεχθοῦν τὸν ἔμμεσον διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν, προτιμοῦν δὲ τὸν ἄμεσον περιορισμὸν τῶν ὑλικῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς.

Ἐπὶ τοῦ β'. σημείου τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐφεδρειῶν ἡ διαφωνία εἶναι οὐσιαστικὴ καὶ ῥιζικὴ.

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τῆς σπουδαιότητος τῆς διαφωνίας ταύτης εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὸ παρελθόν.

Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν γενικὴν στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν πολιτειῶν, τὴν χρησιμοποίησιν ξένων μισθοφόρων ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ καὶ Βυζαντινῇ αὐτοκρατορίᾳ καὶ τὴν κατὰ τὸ φεουδαρχικὸν σύστημα ὀρισμένην ἀριθμητικὴν ὑποχρέωσιν τῶν τιμαριούχων πρὸς παροχὴν ἀναλόγων στρατιωτικῶν δυνάμεων εἰς τὸν ἡγεμόνα, ἐπεκράτησεν ἀπὸ τοῦ ΙΕ'. κυρίως αἰῶνος ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Καρόλου VII, ἀργότερα δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη, τὸ σύστημα τῶν μονίμων στρατῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπετελοῦντο ἐξ ἐθελοντῶν ἰθαγενῶν ἢ καὶ ξένων μισθοφόρων.

Ὅλοι οἱ πόλεμοι διεξήγοντο ὑπὸ τῶν ὀλιγαρίθμων μονίμων στρατῶν. Οἱ δὲ ἄλλοι πολῖται ἦσαν ἀπλῶς θεαταὶ χωρὶς καμμίαν στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν.

Τὸ σύστημα τοῦτο ἐπεκράτησε μέχρι τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως· ἀπέναντι τῆς εἰσβολῆς εἰς τὴν Γαλλίαν τῶν ξένων, προστατῶν τῆς καταλυθείσης δυναστείας καὶ τοῦ μοναρχικοῦ πολιτεύματος, ἡ Ἐπαναστατικὴ Γαλλία ἠναγκάσθη νὰ καλέσῃ ὅλους τοὺς πολίτας διὰ τὴν ἀμυναν τῆς πατρίδος· εἶναι ἡ λεγομένη πανστρατιά (levée en masse).

Ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας Ναπολέοντος τοῦ Α΄, τὸ μεγαλύτερον καὶ καλλίτερον μέρος τοῦ Στρατοῦ ἀπετέλουν οἱ ἐθελονταί, πρὸς συμπλήρωσιν ὅμως τῆς δυνάμεως τῆς ἐκ τῶν συνεχῶν πολέμων φθειρομένης ἐκαλείτο ἀναγκαστικῶς ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει ἡ ἐτησία κλάσις (conscription).

Ὅταν τὸ 1806 ἡ Πρωσικὴ στρατιωτικὴ δύναμις, ἡ ἀπὸ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου δικαίαν ἀποκτήσασα φήμην, συνετρίβη ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος εἰς τὴν μάχην τῆς Ἰένας καὶ ὀλόκληρος ἡ Πρωσσία περιήλθεν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ κατακτητοῦ, οὗτος ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ ἀδύνατον τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς Πρωσικῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως καὶ πρὸς τοῦτο ἐπέβαλεν εἰς τὴν ἡττηθεῖσαν Πρωσσίαν νὰ περιορίσῃ τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τῆς εἰς τὰς 40 χιλ. ἀνδρῶν, μέτρον δηλ. ἐντελῶς ὅμοιον πρὸς τὸ διὰ τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν ἐπιβληθὲν εἰς τὴν Γερμανίαν.

Δὲν ἐφαντάσθη ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου θὰ συνήργει οὗτος εἰς τὴν ἀναδημιουργίαν κολοσσιαίας στρατιωτικῆς δυνάμεως τῆς Πρωσσίας καὶ βραδύτερον τῆς ἐνωθείσης Γερμανίας.

Ὅντως διὰ νὰ τηρήσῃ τὸν περιορισμὸν τοῦτον ἡ Πρωσσία, νὰ ἔχῃ δὲ συγχρόνως ἐν πολέμῳ ἐτοίμην πολὺ μεγαλειτέραν τῆς ἐν εἰρήνῃ δυνάμεως, ἐφήρμοσε τὴν ὑποχρεωτικὴν θητείαν· χάρις εἰς ταύτην, μὲ μικρὰν ἐν εἰρήνῃ δύναμιν ὀλόκληρος ὁ πληθυσμὸς ἐξεπαιδεύετο καὶ ἦτο ἔτοιμος ἐν πολέμῳ νὰ προσέλθῃ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν καὶ δημιουργήσῃ μὲ πυρῆνα τὴν μικρὰν ἐν εἰρήνῃ στρατιωτικὴν δύναμιν κολοσσιαίας ἐν πολέμῳ στρατίας.

Εἶναι περίεργον ὅτι μέχρι τοῦ 1870 ἡ Πρωσσία ἐφήρμοσε τὸ σύστημα τοῦτο, ἐνῶ τὰ λοιπὰ Κράτη καὶ δὴ ἡ Γαλλία ἐπέμεινεν εἰς τὸ σύστημα τοῦ μονίμου στρατοῦ, χωρὶς νὰ ἐκπαιδεύῃ ἐν εἰρήνῃ τὸ μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς καὶ χωρὶς νὰ καλῆ αὐτὸν ἐν πολέμῳ.

Ὁ πόλεμος τοῦ 1870 ἀπέδειξε τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Γερμανικοῦ συστήματος καὶ ἔκτοτε τοῦτο ἐπεκράτησεν εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη.

Οἱ νικηταί τοῦ 1870 οὐδένα ἐπέβαλον περιορισμὸν εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ· περιορίσθησαν εἰς τὴν προσάρτησιν τῶν δύο ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Γαλλίας καὶ τὴν ἐπιβολὴν πληρωμῆς πολεμικῆς ἀποζημιώσεως 5 δισεκατομ. φράγκων. Ἐφαντάσθησαν ἴσως, ὡς πολλὰκις φαντάζονται οἱ νικηταί ἐν τῇ μέθῃ τῆς ἐπιτυχίας, ὅτι ἦτο ἀδύνατον πλέον νὰ ἀνακύψῃ καὶ καταστῆ ἐπικίνδυνος ἡ Γαλλία· τοῦτο βεβαίως καὶ ἡ γνωστὴ ἀπόπειρα ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Γαλλίας,

ὀλίγα ἔτη ὕστερον τὸ 1875, ὅταν δηλαδὴ ἀντελήφθησαν ὅτι ἡ Γαλλία ἀνέκυψε καὶ παρεσκευάζεν ἰσχυρὸν στρατόν· τὴν ἀπόπειραν ταύτην ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἐγκαταλείψουν ἡ ἀπειλητικὴ τῆς Ρωσσίας στάσις.

Οἱ νικηταὶ σύμμαχοι ἐπέβαλον εἰς τὰ ἡττηθέντα Κράτη, Γερμανίαν, Οὐγγαρίαν, Βουλγαρίαν κλπ. περιορισμοὺς τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεως, ἐπὶ πλεόν δέ, διδασθέντες ἐκ τῆς πείρας τοῦ Πρωσσικοῦ παραδείγματος, ἀπηγόρευσαν τὴν ἐνιαυσίαν πρόσκλησιν καὶ ἐκπαίδευσιν, τοῦ στρατοῦ ἀποτελουμένου ἐξ ἐθελοντῶν μὲ 12ετῆ ὑποχρέωσιν.

Ἐπὶ πλεόν ἀπηγόρευσαν τὴν ὑπαρξίν πολεμικῆς ἀεροπορίας, τάνκς, τὴν σπουδὴν ἀξίωματικῶν εἰς ξένας σχολὰς κλπ. κλπ.

(Τοιοῦτος ἔλεγχος ἐπιβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ νικητοῦ εἰς τὸν ἡττημένον καὶ ἐξακολουθῶν ἐπὶ μακρὰ ἔτη εἰρήνης δὲν εἶναι ἐντελῶς πραγματοποιήσιμος παρὰ ὅταν ἡ ἐπιβολὴ καὶ δύναμις τοῦ νικητοῦ ἢ τῆς νικητρίας Συμμαχίας ἐξακολουθῆ ὑφισταμένη· καὶ πάλιν ὅμως, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ πρόσφατος πείρα τῶν ἡττηθέντων Κρατῶν, ταῦτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον παραβαίνουν τοὺς ὀλιγώτερον καταφανεῖς ὅρους τῶν συνθηκῶν, τῇ ἀνοχῇ τῶν νικητῶν).

Ὅντως καὶ τὴν θητεῖαν ἐν μέρει ἐπανάφεραν, ἀπολύοντες τοὺς ὑπηρετοῦντας μετὰ 1 1/2 ἔτων ὑπηρεσίαν, ἀντικαθιστῶντες τούτους μὲ ἄλλους ὥστε νὰ ἐκπαιδευθῇ τὸ μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ καὶ πολιτικὴν ἀεροπορίαν ἐδημιούργησαν ἔτοιμον τάχιστα νὰ μετασχηματισθῇ εἰς πολεμικὴν, καὶ ὑλικὸν ἀπηγορευμένον, τὰ μὲν ἔχοντα βιομηχανίαν κράτη εὐκόλως δύνανται νὰ ἔχουν ἔτοιμον καὶ ἀποθηκευμένον, τὰ δὲ μὴ ἔχοντα νὰ προμηθευθοῦν ἀπὸ ἰσχυροὺς φίλους των, ὅπερ καὶ ἀσφαλῶς ἔγινε.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη ὅμως καὶ οἱ ὑπάρχοντες περιορισμοὶ βαρέως φέρονται ὑπὸ τῶν Κρατῶν εἰς ἃ ἐπεβλήθησαν.

Ἡ Γερμανία πρωτίστως ἐπιζητεῖ τὴν ἀνάκτησιν τῆς παλαιᾶς ἰσοτιμίας πρὸς τὰ λοιπὰ Κράτη, τὴν ἐλευθερίαν δηλ. περὶ τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν ἢ τὴν προσαρμογὴν τῶν λοιπῶν Κρατῶν πρὸς τὸ σύστημα τοῦ μικροῦ ἐθελοντικοῦ στρατοῦ τῆς νῦν Γερμανίας. Ἡ κυρία διαφορὰ τοῦ συστήματος τούτου ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ εἶναι ὅτι εἰς τὸ τελευταῖον ἡ κυρία δύναμις τοῦ ἐμπολέμου στρατοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς ἐκπαιδευμένας καὶ ταχέως ἐπιστρατευόμενας ἐφεδρείας του, δι' ὧν δεκαπλασιάζεται περίπου ἡ ἐν εἰρήνῃ δύναμις. Ὁ κορυφαῖος τῶν μεταπολεμικῶν ἀρχηγῶν τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ στρατηγὸς von Seeckt κηρύσσεται εἰς συγγράμματα αὐτοῦ ὑπέρμαχος τοῦ μικροῦ μονίμου στρατοῦ δι' ὅλα τὰ Κράτη· ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἡ ἀριθμητικὴ δύναμις ἐκάστου θὰ ὀρίζεται ὑπὸ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ θὰ εἶναι ἀνάλογος τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς γεωγραφικῆς θέσεως καὶ τῶν λοιπῶν συνθηκῶν ἐκάστου κράτους· ὑπὸ τὸν ὅρον ἐπίσης ὅτι θὰ δίδεται καὶ εἰς τὸν λοιπὸν τῆς χώρας πληθυσμὸν βραχεῖα στρατιωτικὴ ἐκπαίδευσις.

Ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς ἀφ' ἑτέρου ἀπόψεως, πολλοὶ συγγραφεῖς, κυρίως δὲ ὁ τέως ἀρχηγὸς τοῦ γαλλικοῦ ἐπιτελείου στρατηγὸς Debeney ὑπερημύνθησαν τοῦ γαλλικοῦ ὄργανισμοῦ, ὁ ὁποῖος στηρίζει τὴν δύναμιν τοῦ ἐμπολέμου στρατοῦ κυρίως εἰς τὸν ὄγκον καὶ τὴν ταχεῖαν κινητοποίησιν τῶν ἐφεδρειῶν.

Εἶναι προφανὲς ὅτι ὅπως εἰς ὅλας τὰς μέχρι τοῦδε διασκέψεις οὕτω καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν διάσκεψιν οὐδέποτε θὰ δεχθῆ ἡ Γαλλία τὸν περιορισμὸν τῶν ἐφεδρειῶν τῆς καὶ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτὴν θὰ ἀκολουθήσουν βεβαίως αὐτὴν τὰ κράτη τῆς Μικρᾶς Ἀντάντ ἔχοντα ὅλα παρόμοιον περίπου πρὸς τὸν γαλλικὸν ὄργανισμὸν καὶ ἐπιθυμοῦντα ἀφ' ἑτέρου νὰ τηρήσουν τὴν ὑπεροχὴν ἢ πάντως νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἄμυναν των ἀπὸ τῶν γειτονικῶν των ἠττημένων καὶ ἐν μέρει ἀφωπλισμένων κρατῶν. Αὐτὸ τὸ σχέδιον συμβάσεως, τὸ ὁποῖον θὰ συζητηθῆ, δὲν περιλαμβάνει τὸν περιορισμὸν τῶν ἐφεδρειῶν ἀλλὰ μόνον τῆς ἐν εἰρήνῃ δυνάμεως· ἀλλὰ βεβαίως τὰ ἐναντίον Κράτη θὰ ἐπανέλθουν ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἐντόνως ὑποστηρίζοντα, ὡς μέχρι τοῦδε καὶ ἐν μέρει δικαίως, ὅτι ἀφωπλισμὸς μὴ περιλαμβανῶν οὔτε τὰς γυμνασμένας ἐφεδρείας οὔτε τὸ ἐν ἀποθήκαις παντοῖον ὑλικόν, περὶ οὗ περαιτέρω, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ πραγματικὸς καὶ δίκαιος ἀφωπλισμὸς.

γ. Ἐτερον σοβαρὸν ζήτημα συνεζητήθη καὶ θὰ συζητηθῆ, ἐὰν ὁ περιορισμὸς τοῦ ὑλικοῦ τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ θὰ ἀφορᾷ μόνον τὸ ἐν χρήσει εἰς τὰς ἐν εἰρήνῃ μονάδας ἢ καὶ τὸ ἐν ταῖς ἀποθήκαις εὑρισκόμενον.

Τὸ ζήτημα εἶναι ὁμοίως φύσεως μὲ τὸ τῶν ἐφεδρειῶν· ὅπως αἱ ἐφεδρεῖαι οὕτω καὶ τὸ ἐναποθηκευμένον ὑλικὸν εἶναι προσωρισμένα νὰ συγκροτήσουν τὸν ἐμπόλεμον στρατόν· ἐὰν τὸ ὑλικὸν τοῦτο ἐλαττωθῆ, τότε θὰ εἶναι ἀδύνατος ἡ πλήρης συγκρότησις τοῦ ἐμπολέμου στρατοῦ. Τὰ κράτη ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῶν ἐφεδρειῶν καὶ τοῦ ἐν ἀποθήκαις ὑλικοῦ στηρίζουν τὴν ἐμπόλεμον αὐτῶν συγκρότησιν, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Γαλλίαν, κατ' οὐδένα λόγον ἐδέχθησαν νὰ ὑπαχθῆ εἰς περιορισμοὺς τὸ ἐν ταῖς ἀποθήκαις ὑλικόν.

Πρὸ τῶν διαφωνιῶν τούτων ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐπιτροπὴ εὔρε τὴν διέξοδον νὰ περιορισθῆ οὐχὶ τὸ ὑλικὸν ἀπ' εὐθείας, ἀλλ' αἱ πρὸς ἀγοράν, κατασκευὴν ἢ συντήρησιν αὐτοῦ δαπάναι καὶ τοιαύτη περιελήφθη ἐν τῷ σχεδίῳ διάταξις. Εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ζωηρὸς θὰ διεξαχθῆ ἐν τῇ διασκέψει ἀγών. Ὅλα τὰ κράτη δὲν εὑρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἀπὸ ἀπόψεως ἐφοδιασμοῦ, ὥστε μὲ κοινὸν τὸ μέτρον νὰ ὀρισθοῦν δικαίως δι' ἕκαστον αἱ δαπάναι. Ἄλλα κράτη διαθέτουν μέγαν ἀριθμὸν ὑλικοῦ καὶ συγχρόνως μεγάλην βιομηχανίαν ἐπαρκοῦσαν εἰς ὅλας τὰς πολεμικὰς ἀνάγκας, ἄλλων ἔχει περιορισθῆ τὸ ὑλικὸν δυνάμει τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης· ἄλλα στεροῦνται βιομηχανίας καὶ προμηθεύονται τὰ πολεμικὰ ὑλικά των ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ· ἄλλα συνεπλήρωσαν τὸν ἐφοδιασμὸν των διὰ νέου ὑλικοῦ, ἄλλα τού-

ναντίον ἔχουν πεπαλαιωμένον τοιοῦτο καὶ σκέπτονται εἰς τὸ μέλλον καὶ βαθμηδὸν νὰ τὸ ἀναπληρώσουν.

Ἰπὸ τοιαύτας συνθήκας οἰσοδήποτε περιορισμὸς ἢ ἐκεχειρία ἐξοπλισμῶν, ὡς ἤδη ἐπροτάθη, θὰ εἶναι συμφέρουσα εἰς τὰ μὲν, ἄδικος καὶ ἴσως ἐπικίνδυνος εἰς ἄλλα κράτη. Ἐὰν π.χ. γίνῃ ἐκεχειρία ἐξοπλισμῶν, θὰ παραμένουν ἄλλα μὲν κράτη τελείως ἐφωδιασμένα, ὅσα δηλ. συνέπεσε νὰ ἔχουν περαιώσῃ τὸν ἐφοδιασμόν των, ἄλλα δὲ τελείως ἄοπλα ὡς μὴ λαβόντα τὸν καιρὸν ἢ μὴ δυνηθέντα νὰ διαθέσουν διὰ μιᾶς τὰ πρὸς πλήρη πολεμικὸν ἀνεφοδιασμόν ἀπαιτούμενα χρηματικὰ μέσα. Τὰ μὲν πρῶτα ἔχοντα βιομηχανίαν ἐπαρκῆ καὶ πρὸ ἄλλὰ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τυχὸν μέλλοντος πολέμου θὰ συμπληροῦν ἐν ἀσφαλείᾳ τὸν ἐφοδιασμόν των, τὰ δὲ στερούμενα βιομηχανίας θὰ εἶναι καταδικασμένα νὰ παραμείνουν ἄοπλα, κινῶντα τὴν ὄρεξιν τῶν γειτόνων καὶ ἐξαρτώμενα διὰ τὸν ἐν πολέμῳ ἐφοδιασμόν ἀπὸ τὴν ἀμφίβολου θέλησιν τῶν βιομηχανικῶν κρατῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ περιορισμὸς τῶν ἐξοπλισμῶν, εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε διὰ τῆς γενομένης δεκτῆς ἐν τῷ σχεδίῳ μεθόδου τοῦ περιορισμοῦ τῶν πιστώσεων, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ καταλήξῃ εἰς παρομοίας ἀδικίας καὶ ἀνισότητας, ἐὰν δὲν ἐπικρατήσῃ ἐν τῇ διασκέψει πνεῦμα ἀπολύτου δικαιοσύνης καὶ δὲν ληφθῶν ὑπ' ὄψει ὅλαι αἱ εἰδικαὶ ἐκάστου κράτους συνθήκαι διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ ἀναλογοῦντος αὐτῷ ὕλιου ἢ τῆς ἀντιστοιχούσης δαπάνης.

δ. Ἐτερον σοβαρὸν ζήτημα εἶναι ἐὰν, καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μελλούσης διασκέψεως τυχὸν ἐπίτευξιν συμφωνίας ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν ἀφοπλισμοῦ τῶν διαφόρων κρατῶν, θὰ ἐξακολουθήσουν ὑφιστάμεναι αἱ διατάξεις τῶν συνθηκῶν εἰρήνης αἱ περιορίζουσαι τὰς πολεμικὰς δυνάμεις τῶν ἡττηθέντων κρατῶν.

Εἶναι προφανὲς ὅτι τὰ κράτη ταῦτα μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Γερμανίαν θὰ ἀγωνισθοῦν, ὅπως αἱ γενικαὶ διατάξεις τοῦ ἀφοπλισμοῦ ἐφαρμοσθοῦν εἰς ὅλους, ὅπως τὸ αὐτὸ μέτρον ὑπολογισμοῦ τῶν δυνάμεων ἰσχύσῃ καὶ διὰ τοὺς νικητὰς καὶ διὰ τοὺς ἡττημένους τοῦ μεγάλου πολέμου.

Τοῦτο ἄλλως θὰ ἦτο τὸ ἀπόλυτον δίκαιον.

Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι δὲν ἐπανῆλθεν εἰσέτι ἢ ἐκ τῆς ἀναφλέξεως τοῦ 1914 κλονισθεῖσα ἐμπιστοσύνη, ὥστε οἱ νικηταὶ νὰ φανοῦν μεγαλόφρονες πρὸς τοὺς ἡττημένους.

Οὕτω τὸ πρόβλημα παρουσιάζει μὲν μεγάλην κατ' ἐπιφάνειαν ἐπιθυμίαν πρὸς λύσιν μεγάλας δὲ πραγματικὰς δυσχερείας.

Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἐν τῇ διασκέψει θὰ προταθοῦν λύσεις διάφοροι τῆς ἐν τῷ σχεδίῳ συμβάσεως· εἶναι πιθανὸν ὅτι μέρος τῶν προβληθεισῶν ἀντιρρήσεων θὰ ἀποσυρθοῦν, ὅτι ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς μεγάλης οἰκονομικῆς κρίσεως οἱ ἀδιάλλακτοὶ θὰ

γίνουν διαλλακτικώτεροι, ὅτι θὰ συζητηθοῦν καὶ ἀποφασισθοῦν μέτρα ἐξ ἴσου ἐξα-
σφαλίζοντα τοὺς τε μεγάλους καὶ μικροὺς.

Διότι πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι ἐὰν πρό τινων ἐτῶν ἐγκατελείφθῃ διὰ λόγους
πρακτικοὺς ἢ ἄλλοτε συζητηθεῖσα σύμβασις περὶ ὑποχρεωτικῆς συνδρομῆς εἰς τὸ
ὑφιστάμενον ἄδικον ἐπίθεσιν κράτος, ὡς βάσις πάσης περὶ ἀφοπλισμοῦ ἐνεργείας δὲν
παύει νὰ εἶναι ἡ ὑποχρεωτικὴ αὕτη συνδρομὴ, ὅσον τὸ δυνατὸν σαφέστερον διατυ-
πουμένη καὶ ταχύτερον ἐκτελουμένη, ἢ ἀσφαλεστέρα ἐγγύησις οὐ μόνον τῆς ἀσφαλείας
ὅλων τῶν κρατῶν ἀλλὰ καὶ τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης.

Εἶναι εὐνόητον ὅτι, ὅσον καὶ ἂν περιορισθοῦν οἱ ἐξοπλισμοὶ τὰ κράτη, ἐφ' ὅσον
ζητήματα ῥιζικὰ τὰ χωρίζουν καὶ ἐφ' ὅσον κανεὶς δὲν πρόκειται νὰ τὰ ἐμποδίσῃ, θὰ
εἶναι ἔτοιμα νὰ ἀναλάβουν πολεμικὰς κατὰ τῶν γειτόνων ἐπιχειρήσεις, ἀρκεῖ νὰ πιστεύ-
σουν ὅτι αἱ ἔστω καὶ μικραὶ αὐτῶν δυνάμεις εἶναι εἰς ἀριθμὸν, συγκρότησιν, ἐκπαί-
δουσιν, ὕλικὸν ἀνώτεροι τῶν τοῦ γείτονος.

Ἡ ὀλιγὴ ἡ ἱστορία δεικνύει ὅτι μὲ στρατοὺς πολὺ ὑποδεστέρους ἀριθμητικῶς τῶν
σημερινῶν δὲν ἔπαυσαν τὰ κράτη ἀλληλοτραυγόμενα.

Τούναντίον ὅταν γνωρίζῃ ἐν κράτος, πρὶν ἀποφασίσῃ τὴν ἐπίθεσιν, ὅτι θὰ εὑρεθῇ
ἀντιμέτωπον πρὸς ὅλα τὰ μετέχοντα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν κράτη, ὅτι οὐδὲν
ἔχει νὰ ὠφελῇ ἐκ τῆς τυχόν ἐπιτυχίας τῆς ἐπιδρομῆς του, δὲν θὰ ἔχῃ πλέον λόγον
νὰ ἀποβλέπῃ εἰς ἐπίθεσιν καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μοιραίως θὰ ἐλαττώσῃ ὡς
περιττὰς τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις του.

Τοῦτο κατανοοῦσα καὶ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν προ-
παρασκευὴν τῆς διασκέψεως τοῦ ἀφοπλισμοῦ ἴδρυσε συμβούλιον διαιτησίας καὶ ἀσφα-
λείας, τὸ ὅποσον προσέβη μὲν ἤδη εἰς μελέτας καὶ προπαρασκευὴν τῶν τελικῶν μέτρων,
τὰ ὅποια ὅμως θὰ ληφθοῦν ἅμα εὐδοκίμησῃ ἢ διάσκεψις τοῦ ἀφοπλισμοῦ καὶ γίνῃ
δεκτὴ ἢ σχετικὴ συνθήκη.

Ἡ κατ' ἀναλογίαν τῶν συνθηκῶν ἐκάστου κράτους μείωσις τῶν ἐξοπλισμῶν του,
ἂν ἀνακουφίσῃ πῶς τοὺς προὔπολογισμοὺς τῶν Κρατῶν, δὲν πρόκειται ἀσφαλῶς νὰ
ἀποτελέσῃ τὸ κύριον πρὸς ἀποσβῆσιν τῶν πολέμων μέσον· οἱ ὑπάρχοντες ἔστω καὶ
μικροὶ ἐν εἰρήνῃ στρατοί, συμπληρούμενοι εἰς προσωπικὸν καὶ ὕλικὸν διὰ ταχείας ἐπι-
στρατεύσεως θ' ἀποτελοῦν πάντοτε μεγάλους ἐμπολέμους στρατοὺς, ὄργανον τῆς τοῦ
κράτους πολιτικῆς.

Πρέπει ἡ πολιτικὴ αὕτη νὰ εἶναι φιλειρηνικὴ, νὰ μὴ ἐπιθυμῇ ἢ τοῦλάχιστον νὰ
φοβῆται τὸν πόλεμον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο θὰ ἐξησφάλιζεν ἢ σύμβασις περὶ ὑπο-
χρεωτικῆς ὑφ' ὅλων συνδρομῆς εἰς τὸ ὑφιστάμενον ἐπίθεσιν κράτος. Τὸ δὲ πρῶτον θὰ
ἐξησφάλιζε τὸ φιλειρηνικὸν πνεῦμα τῶν λαῶν οὐχὶ ὅμως μόνον εἰς λόγον ἐκδηλού-
μενον· ἢ παῦσις τῆς ἀδικαιολογήτου ὑποδουλώσεως ξένων τὴν ἐθνικότητα πληθυσμῶν,

ἢ ἐπιδιώξεις, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν, δικαίου διακανονισμοῦ τοῦ ζητήματος τῶν μειονοτήτων, θὰ ἦσαν αἱ ἀσφαλέστεραι βάσεις, θὰ καθίστων τοῦλάχιστον πιστευτάς καὶ τὰς προσπαθείας ὑπὲρ τοῦ ἀποπλισμοῦ καὶ τῆς εἰρήνης.

Αἱ μεγάλαι Δύναμεις, αἱ διευθύνουσαι πραγματικῶς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καὶ κηδεμονεύουσαι τοὺς μικροὺς, θὰ ἔλυον ἀσφαλῶς τὰ ζητήματα τοῦτα διὰ τοῦ παραδείγματός των πρωτίστως, διὰ τῆς ἀφιλοκερδείας των καὶ εἶτα διὰ τῆς ἐπιβολῆς των εἰς τὰ μικρὰ Κράτη· ἀπὸ τὴν στάσιν αὐτῶν εἰς τὴν μέλλουσαν διάσπεψιν θὰ ἐξαρτηθῆ ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΗ ΜΕΛΟΥΣ

ΧΗΜΕΙΑ. — Ἡ χημικὴ σύστασις προϊστορικῶν ἀντικειμένων ἐκ χαλκοῦ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν ἐν Βοιωτίᾳ, ὑπὸ **Ε. Στάθη**. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ κ. Κ. Ζέγγελη.

Ὁ Montelius, εἰς τῶν ἀυθεντικωτέρων ἀρχαιοδιφῶν τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, ἐκ τῆς ἀναλύσεως χαλκίνων ἀντικειμένων τῆς ἀρχαιότητος χαρακτηρίζει ὀρθῶς τρεῖς ἐποχάς, ἤτοι τρεῖς περιόδους τῆς ἐξελίξεως τῆς μεταλλουργικῆς παρασκευῆς τοῦ χαλκοῦ, δυναμένας ἀμέσως ἐκ τῆς ἀναλύσεως νὰ ἐλεγχθῶσι¹.

Ἡ πρώτη, ἡ ἀρχαιότερα προϊστορικὴ, χαρακτηρίζεται ἐκ τούτου ὅτι ὁ χαλκὸς ἐξήγετο ἀμέσως ἐκ τῶν μεταλλευμάτων αὐτοῦ, ἀνευ προσμίξεως ἄλλων μεταλλευμάτων ἄλλων μετάλλων ἢ κράσεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀγνώστου τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς μεταλλικὴν κατάστασιν κασσιτέρου.

Ὁ χαλκὸς οὗτος εἶναι σχεδὸν καθαρὸς χαλκὸς μετὰ τυχαίων εἰς ἐλαχίστην ποσότητα παραμίξεων ἄλλων μετάλλων, εὕρισκομένων ἐν αὐτῷ τῷ μεταλλεύματι τοῦ χαλκοῦ.

Ἡ χρῆσις αὐτοῦ συμπίπτει μὲ τὸ τέλος τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς, ὅτε ἐχρησιμοποιοῦν καὶ χάλκινα καὶ λίθινα ἐργαλεῖα ἢ ὅπλα.

Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ χαλκοῦ ἦτο ἤδη γνωστὸν ἐν Κύπρῳ πρὸ τῆς τρίτης π. Χ. χιλιετηρίδος, ἐπειδὴ δὲ ἡ Κύπρος στερεῖται κασσιτέρου ὁ τοιοῦτος χαλκὸς παρήγετο ἐν Κύπρῳ καὶ πολὺ βραδύτερον, ὅτε κατὰ τὴν ἐκκαμίνευσιν προσετίθεντο καὶ μεταλλεύματα κασσιτέρου ἢ καὶ ψευδαργύρου. Ὁ παραγόμενος χαλκὸς (βροῦνζος) περιεῖχεν ἰκανὴν ποσότητα ἐκ τούτων κατωτέρων πάντοτε τῆς ποσότητος, ἣν περιεῖχεν ὁ κανονικὸς βροῦνζος ὁ χαρακτηρίζων τὴν τρίτην ἐποχὴν, καθ' ἣν οὗτος παρσκευάζετο διὰ κράσεως τοῦ χαλκοῦ μετὰ μεταλλικοῦ κασσιτέρου ἢ καὶ ἄλλων μετάλλων καθ' ὀρισμένας ἀναλογίας.

¹ MONTELIUS. Die Chronologie der ältesten Bronzezeit, 1900, σ. 140.